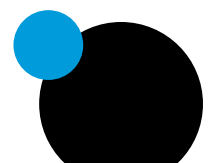

A photograph of a snowy rural landscape. A dirt road with tire tracks leads from the foreground towards a farm in the distance. The farm consists of several buildings, including a large barn and a smaller house, all covered in snow. Bare trees are scattered around the farm. The sky is a pale, overcast blue.

NATUR OG BILLIGE KVADRATMETER

Luk og sluk dem, lyder det af og til, når talen falder på de danske yderområder, der lider af fraflytning, nedslidte huse og dårlig infrastruktur. Men nogle steder er der god grund til at finde veje til ny udvikling i stedet. Cand. scient. **HELLE NØRGAARD** kvalificerer debatten med sin undersøgelse af, hvorfor tilflyttere vælger at bosætte sig i yderområder.

"Naturen og de billige boliger er vigtig for alle tilflyttere til yderområderne."

Yderområderne i Danmark er genstand for mange bekymringer. I takt med at samfundsvæksten i stigende omfang sker i og omkring byerne, forlyder det om yderområderne, at de kun oplever en tilflytning af bistandsklienter og andre fattige danskere, som tiltrækkes af lave boligpriser men ikke lægger de nødvendige skatte kroner, som skal få institutioner, infrastruktur og civilsamfund til at fungere.

Onde tunger kalder ind imellem yderområderne i Danmark for "den rådne banan", fordi de fordeler sig i et bananformet område, som strækker sig fra Nordjyllands vestkyst ned langs kysten, tværs over sydfynske øhav og til Lolland-Falster. "Det er den sprogbrug, som gennem længere tid har præget debatten, men i virkeligheden ved vi meget lidt om, hvad der egentlig sker i yderområderne," fortæller Helle Nørgaard, og fortsætter: "Det er urimeligt at skære store dele af Danmark over en kam og helt nødvendigt i stedet at kortlægge og undersøge yderområderne, så vi kan blive kloge på, hvilke muligheder områderne indeholder."

TILFLYTTERE – JA TAK

"En udviklingsmulighed er at tiltrække nye beboere til et område, fordi tilflyttere giver liv," siger Helle Nørgaard. Og netop tilflyttere står på mange af kommunernes ønskeliste. Men Helle Nørgaard understreger, at én ting er at ønske flere indbyggere i kommunen, noget andet er at tiltrække og ikke mindst fastholde de nye indbyggere.

Hendes forskning tager udgangspunkt i to yderområder, Guldborgsund og Norddjurs, men forholder sig til de problemer, som generelt præger yderområderne. Her er der de seneste årtier sket store strukturelle ændringer i landbrug og industri, hvor store virksomheder er lukket eller flyttet, arbejdsløsheden er vokset, og skattegrundlaget faldet med offentlige nedskæringer som følge. Udviklingen har gjort det særligt interessant at undersøge, hvem der flytter til disse

områder, hvorfor de flytter, og hvad de synes om deres nye hjemegn. Helle Nørgaards undersøgelse har fokus på bosættere, som er flyttet lange afstande og handler om, hvordan tilflytterne oplever det at flytte til og bo i et yderområde, og også hvordan oplevelserne matcher de drømme og forventninger, som bosætterne havde før flytningen.

BILLIGE BOLIGER, NATUR OG KÆRLIGHED

Statistikken viser, at mange andre end bistandsklienter flytter til yderområderne. Mere end halvdelen af tilflytterne er i beskæftigelse, og derudover er en stor del af tilflyttere kommet til efter pensionsalderen. Helle Nørgaard fortæller, at tilflytterne har forskellig baggrund for at flytte til de to yderområder, men at naturen og de billige boliger er vigtig for alle tilflytterne.

"Tilflytterne deler sig i to forskellige grupper. Den ene er børnefamilierne, som har et ønske om at flytte fra lejlighed til hus eller fra et mindre til et større hus og samtidig give børnene græs at boltre sig på. Den anden gruppe er de ældre, som er flyttet i forbindelse med efterløn eller pensionering og som gerne vil et skift i livet. For især børnefamilierne var det i høj grad boligpriserne, som vejede tungt for beslutningen om at flytte til et yderområde, mens det for de ældre i flere tilfælde var et ønske om at bosætte sig et sted, de kendte fra ferier gennem enten barndom eller voksenliv. For alle tilflytterne er bosætningsvalget et resultat af mange forskellige ønsker, hensyn og afvejninger, hvor mange fremhæver behovet for fred og ro og ønsket om at kunne gå en tur i skoven eller ved vandet uden at møde andre mennesker. Det er især den uspolerede natur, der er attraktiv, mens turistmagnetene i lokalområdet fravælges," siger Helle Nørgaard.

"Enkelte tilflyttere er par uden hjemmeboende børn, som stadig er i arbejde, men som har ønsket at foretage ændringer i hverdagslivet både i forhold til job, bolig og bosætnings-

"Mange mennesker vil gerne bo i nærheden af nogen, som ligner dem selv."

"Det er ikke nok for kommunerne at trække nye til. Der skal også arbejdes med fastholdelse."

Foto: Helle Nørgård

sted. Og flere er flyttet på grund af kærlighed. De har mødt en, som de flytter for at bo sammen med. Den gruppe af tilflyttere understreger, at dét alene er årsagen til, at de er flyttet, men fælles for de fleste er, at bosætningsstedet er et positivt tilvalg," siger Helle Nørgård.

KOMMUNENS BOSÆTNINGSSTRATEGI

Hun mener, at de mange forskellige grunde til, at folk flytter til yderområderne, er vigtige at kende til, fordi de ikke alene nuancerer billedet af yderområderne, men også kan hjælpe yderkommunerne med at blive bekendt med de kvaliteter, som området byder på, og som tilflytterne efterspørger. "Flere kommuner arbejder med bosætningsstrategier og har fokus på både at tiltrække og fastholde tilflyttere," siger

Helle Nørgård. Nogle kommuner arbejder systematisk med målgrupper og potentielle tilflyttere, men Helle Nørgård understreger, at det her er vigtigt for kommunerne at vide, hvem tilflytterne er, hvor de bosætter sig og hvorfor. Flere undersøgelser viser, at mange mennesker gerne vil bo i nærheden af nogen, som ligner dem selv. For kommunerne handler det derfor om at få viden om, hvilke kvaliteter tilflytterne søger og pege på, hvor de kan finde dem. Den viden kan kommunerne bruge aktivt i bosætningsstrategier," siger Helle Nørgård.

NÅR MØDET MED LOKALBEFOLKNINGEN ER SVÆRT

Ikke alle finder det, de søger i yderområderne. I gennemsnit er en fjerdedel af tilflytterne væk igen efter et år. Flere bosættere, som har deltaget i undersøgelsen, fortæller, at mødet med de lokale, som bor der i forvejen, kan være svært, og Helle Nørgård nævner en svær integration som en mulig årsag til den store fraflytning. "Flere tilflyttere oplever samfundene i yderområderne som meget lukkede. Der er en anden mentalitet, en anden kultur," fortæller Helle Nørgård. De fleste tilflyttere er indstillede på selv at skulle være den udfarende kraft, men alligevel fortæller nogen om at blive mødt med skepsis og modstand. Hvis man ikke udvikler sociale relationer i sit nye bosætningsområde, bliver hverdagen svær, især fordi man ofte mister kontakt med venner og familie, og det kan i sidste ende betyde, at tilflytterne flytter igen. "For langt de fleste, som har deltaget i undersøgelsen, er integrationen dog uproblematisk, selvom det selvfølgelig tager tid at udvikle tætte sociale relationer," siger Helle Nørgård.

VIGTIGT AT BYDE VELKOMMEN OG TAGE IMOD

Helle Nørgård fortæller, at tilflytterne har forskellige oplevelser af kommunernes modtagelse. Nogen har fået en velkomstmappe, mens andre fortæller, at de ikke hørte fra kommunen. Alle tilflyttere er enige om, at det er vigtigt at

kommunen byder tilflyttere velkommen med en opsøgende indsats og grundig information om områdets muligheder, og især om foreningsaktiviteter. Fribilletter til lokale attraktioner hilses også velkommen, men grundlæggende er det vigtige, at kommunerne bemærker og anerkender, at tilflytterne har valgt at bosætte sig i området. Undersøgelsen viser, at tilflytterne i mange tilfælde overvejer forskellige bosætningsmuligheder og i forhold til dem, er det vigtigt, at kommunen synliggør, hvad de har at byde på.

I nogle kommuner har man ansat bosætningskonsulenter, som kan besvare spørgsmål fra potentielle tilflyttere og hjælpe dem med at træffe valget, mens det i andre kommuner kan være svært at få svar på sine spørgsmål. Lokale ambassadører, som kan give potentielle tilflyttere et realistisk billede af livet i området opleves også som et nyttigt tiltag, der samtidig kan hjælpe med integrationen af tilflyttere i forskellige bosætningsområder.

LOKALE ARBEJDSPLADSER

Helle Nørgaards undersøgelse giver en række konkrete anvisninger på, hvordan kommunerne i landets yderområder kan analysere sig selv og finde ud af, hvilke strategier de kan anvende for at udnytte det lokale potentiale. Det vigtigste i kommunernes arbejde er at finde ud af, hvem deres beboere er, hvem der flytter til og fra kommunen – og hvorfor de gør det. "Kommunerne kan ruste sig bedre i arbejdet med tilflyttere og bosætning. Det er ikke nok bare at trække nye til. Der skal også arbejdes med fastholdelse", pointerer Helle Nørgaard.

"Undersøgelsen viser, at mange tilflyttere er indstillet på lang transporttid til deres arbejde. Men de siger også, at netop pendlingen til arbejdspladsen er et problem i forhold til at få hverdagen til at fungere. Jeg vurderer, at den største udfordring i kommunerne i dag er at skabe og fastholde

arbejdspladser. Men min undersøgelse viser faktisk, at nogle tilflyttere etablerer virksomheder lokalt og skaber arbejdspladser. Tilflyttere kommer ikke bare og bor et sted men tilfører også noget nyt, som kommunerne i høj grad har brug for", slutter Helle Nørgaard.

HELLE NØRGAARD

Cand. scient., ph.d.
Statens Byggeforskningsinstitut
Aalborg Universitet
hen@sbi.dk

LÆS MERE

Diskurser, indsatser og muligheder i udkants- og yderområder
i Byplan nr. 3, 2009

Strategier til at tiltrække og fastholde tilflyttere
i Byplan nr. 4, 2009

Bosætning i yderområder.
Nørgaard, Helle & Ærø, Thorkild. Byplan, nr. 4, 2006

Vækst og stagnation, center og periferi – forskelle og sammenhænge
Helle Nørgaard & Hans Thor Andersen. Byplan, nr. 4, 2006